

INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

PDA204 Orientering och förflyttning vid synnedsättning eller blindhet, 20 högskolepoäng

Orientation and Mobility in Vision Rehabilitation, 20 credits

Avancerad nivå / Second Cycle

Fastställande

Kursplanen är fastställd av Institutionen för pedagogik och specialpedagogik 2018-06-15 och senast reviderad 2020-07-02. Den reviderade kursplanen gäller från och med 2020-08-31, höstterminen 2020.

Utbildningsområde: Teknik 5 %, Samhällsvetenskapligt 80 %, Naturvetenskapligt 5 % och Undervisning 10 %

Ansvarig institution: Institutionen för pedagogik och specialpedagogik

Inplacering

Huvudområde

Specialpedagogik

Fördjupning

A1N, Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Förkunskapskrav

Kandidatexamen eller motsvarande i arbetsterapi, fysioterapi, optometri, pedagogik, specialpedagogik, psykologi, socialt arbete eller omvårdnad.

Minst 6 månaders erfarenhet av arbete med barn, unga, vuxna eller äldre med synnedsättning eller blindhet.

Lärandemål

Efter godkänd kurs ska studenten kunna:

Kunskap och förståelse

- redogöra för användning av vit käpp i ett historiskt, socialt och kulturellt sammanhang
- redogöra för hörsel-, känsel- och synperception samt hur olika sinnen samverkar vid utförande av orientering och förflyttning
- visa ingående kunskap om internationellt utarbetade tekniker för självständig orientering och förflyttning, inklusive hjälpmedel och transporter med olika färdmedel för barn, unga, vuxna eller äldre- med eller utan ytterligare funktionsnedsättning
- reflektera och redogöra för komplexiteten inom orientering och förflyttning med hänsyn till existentiella, psykologiska, sociala och attitydmässiga faktorer, samt hur orientering och förflyttning relaterar till individers övriga habilitering eller rehabilitering samt livsförändringsprocesser
- redogöra för lagar som reglerar utformning av offentliga miljöer samt för möjligheter att avhjälpa enklare hinder

Färdigheter och förmåga

- självständigt använda teknikkäpp i företrädesvis känd men även i okänd miljö
- analysera och utreda behov av orienterings- och förflyttningstekniker för personer med varierande synnedsättning och ålder
- planera träningsprogram och undervisa i grundläggande orienterings- och förflyttningstekniker för personer med eller utan ytterligare funktionsnedsättning
- instruera personer hur ekolokalisering kan läras och utnyttjas inom hörselträning
- dokumentera, följa progressionen och utvärdera en avgränsad insats för person i valfri ålder, samt diskutera hur dokumenterade insatser kan utgöra underlag för utvecklingsarbete och forskning
- analysera möjligheter och hinder i den fysiska miljön för självständig orientering och förflyttning, samt i förekommande fall föreslå miljömässiga förändringar i samverkan med relevanta aktörer

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- utföra relevanta bedömningar avseende säkerhetsaspekter vid undervisning
- tillämpa och reflektera över ett specialpedagogiskt och etiskt förhållningssätt vid egen undervisning
- beskriva och kritiskt värdera betydelsen av tvärvetenskaplig samverkan med andra yrkesgrupper och anhöriga vid utredning, planering och genomförande av undervisning

Innehåll

Kursen avser att förbereda för arbete med undervisning och stöd till personer med synnedsättning eller blindhet som är i behov av att lära sig strategier och kompenserande tekniker för att självständigt kunna förflytta sig och hitta till olika platser. Utgångspunkt tas i internationellt utarbetade tekniker där evidens för olika tekniker uppmärksammas. I kursen behandlas hur insatser till barn, unga, vuxna och äldre kan planeras och genomföras utifrån olika behov och sammanhang. Kursen behandlar även hur varierande grad av synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättningar kan inverka på möjligheter till självständig orientering och förflyttning.

Ämnet orientering och förflyttning ses i ett sammanhang av personers levda liv och sociala relationer. Inledningsvis behandlas hur användning av en vit käpp träder fram i konst och litteratur, för att problematisera de föreställningar av personer med synnedsättning eller blindhet som varit rådande i olika kulturer och samhällen. Hur människor själva upplever att de blir utsatta för stigmatiserande attityder vid användning av vit käpp kommer att uppmärksammas. Undervisning och träning sätts in i ett sammanhang av habiliterings- och/eller rehabiliteringsprocesser, individens synnedsättning och de förändringsprocesser som funktionsnedsättningen medfört avseende existentiell problematik, sociala relationer och vardagligt aktivitetsutförande. Problematik kring motiv och drivkrafter för att påbörja träning behandlas. Hur träningsprogram kan läggas upp för att stödja individuella och kollektiva processer av lärande behandlas i ett didaktiskt perspektiv. Här tas också hänsyn till det sammanhang som individen finns inom och de olika samarbetspartners som kan vara aktuella, t.ex. inom familj, habilitering skola, utbildning, arbete eller särskilda boenden.

Förutom ovan nämnda sociala, psykologiska och existentiella aspekter tar kursen utgångspunkt i kroppens motorik, haptisk funktion och varseblivning. Föreläsningar kommer att ägnas åt perceptionsfysiologi och hur sinnen samverkar vid utförande av orientering och förflyttning. Teorin om den levda kroppen kommer att behandlas som grund för att förstå aktivitetsutförande i vardagen.

En stor del av kursen behandlar de internationellt utarbetade tekniker som tillämpas för att personer med svår synnedsättning eller blindhet självständigt ska kunna förflytta och orientera sig i kända och okända miljöer. Kursens deltagare kommer själva att få lära sig de grundläggande teknikerna med användning av ögonbindel samt lära sig att instruera en kurskamrat. Via den studerandes egna uppnådda färdigheter nås en fördjupning och kroppsligt lärande som grund för att förstå vad det innebär att färdas och lösa problem i orienteringssituationer. Hur man går tillväga för att välja och instruera rutter behandlas samt hur sinnesförmågor kan medvetandegöras i samband med orienteringsövningar. Särskilt uppmärksammas hörselträning där ekolokalisering ingår. Användning av allmänna kommunikationer och orienteringshjälpmedel t.ex. elektroniska orienteringshjälpmedel, GPS, mobiltelefon,

ledarhund, kikare, optik, fickminnen, taktila kartor, etc., behandlas, samt att en problematisering görs av hur väl olika miljöer medger självständig orientering och förflyttning. Vidare behandlas lagar och förordningar som reglerar insatser till individer avseende orientering och förflyttning, samt avseende byggnation, ombyggnation och tillgänglighet nationellt och internationellt. Den studerande förväntas kunna ingå i relevanta samarbeten rörande planering av tillgänglighet i fysisk miljö.

Former för undervisning

Undervisning sker via föreläsningar, demonstrationer och praktiska övningar där synnedsättning och blindhet simuleras. Litteraturseminarier genomförs med fokus på teoretisk grund inom området. I kursen ingår också att konkret arbeta med att instruera en person med synnedsättning eller blindhet i grundläggande orientering och förflyttning med teknikkäpp. Därutöver ingår självstudier och internetbaserade diskussioner i grupp.

Studenten har själv ansvar för att genomföra uppgifter i ämnet och att självständigt disponera aktiviteterna inom ramen för studierna.

Undervisningsspråk: svenska

Undervisning på norska, danska och engelska kan förekomma.

Former för bedömning

Olika examinationsformer används under kursen:

Inledningsvis görs en intervju med en person med synnedsättning för att belysa träning och utförande av orientering och förflyttning med grund i lärande och aktivitet i ett tidsperspektiv inom en egen vald åldersgrupp. Uppgiften bedöms som godkänd eller underkänd.

Mindre inlämningsuppgifter förekommer under kursen relaterat till praktiska övningar och undervisning i orientering och förflyttning. Dessa uppgifter bedöms som godkända eller underkända.

De praktiskt inriktade momenten examineras via en praktisk uppgift där olika specifika moment inom orientering och förflyttning ska kunna demonstreras och/eller redogöras för, uppgiften bedöms som godkänd eller underkänd.

Den genomförda träningen med person med synnedsättning dokumenteras i en fallstudie som belyser den träning som genomförts både ur den lärandes och ur instruktörens perspektiv. Kursens litteratur ska behandlas i anslutning till fallredovisningen samt utgöra grund för reflektioner. Presentation av den egna studien och opponentskap tillämpas. Fallstudien betygssätts med U/G/VG och översätts till ECTS grading scale A–F.

Det är obligatoriskt att delta i minst 80 % av övningstimmarna.

Om student som underkänts två gånger på samma examinerande moment önskar byte av examinerator inför nästa examinationstillfälle, bör sådan begäran inlämnas skriftligt till institutionen och ska bifallas om det inte finns särskilda skäl däremot (HF 6 kap 22§).

Om student fått rekommendation från Göteborgs universitet om särskilt pedagogiskt stöd kan examinerator, i det fall det är förenligt med kursens mål och förutsatt att inte orimliga resurser krävs, besluta att ge studenten en anpassad examination eller alternativ examinationsform.

I det fall en kurs har upphört eller genomgått större förändringar ska student garanteras minst tre examinationstillfällen (inklusive ordinarie examinationstillfälle) under en tid av minst ett år, dock som längst två år efter det att kursen upphört/förändrats. Vad avser praktik och verksamhetsförlagd utbildning gäller motsvarande, men med begränsning till endast ett ytterligare examinationstillfälle.

Betyg

På kursen ges något av betygen Väl godkänd (VG), Godkänd (G) och Underkänd (U). Betygen VG/G/U som ges på kursen översätts också till ECTS grading scale.

Kursvärdering

Kursvärdering görs i relation till kursens lärandemål och innehåll och genomförs i slutet av kursen genom en individuell skriftlig enkät på kursens lärplattform. Resultat och eventuella förändringar i kursens upplägg förmedlas till de studenter som genomförde kursvärderingen samt till de studenter som ska påbörja kursen.

Övrigt

Nätbaserad information och kommunikation via Göteborgs universitets lärplattform används och tillgång till dator med internetuppkoppling krävs.

Den student som inte är medborgare i Sverige eller i ett EU- eller EES-land eller i Schweiz är skyldig att betala anmälningsavgift och studieavgift i Sverige. Det finns ett antal undantag från den huvudregeln om studenten har uppehållstillstånd i Sverige på andra grunder än studier.